

PRIMA VISTA

Bare Romance

door Hans Dowit

Karel Tuytschaever kwam als opgeleide danser naar de dramaopleiding van het conservatorium en studeerde er in 2007 af als acteur. Inmiddels is hij er docent beweging voor acteurs en drama voor dansers.

Op 11 oktober presenteert hij zijn tweede dansfilm 'Bare romance' en de publicatie van zijn essay 'De anatomie van het identiteitsloos lichaam' en zijn theatertekst 'De zoon'.

Still-fotografie: Louise De Groef

Dit is je tweede dansfilm met spelers van onze opleidingen – dansers en acteurs – en een afgestudeerde van Woordkunst als producent. Ik vergelijk het conservatorium met een dominostekker die jou en al die elementen verbindt.

KT: De dominostekker is een mooi beeld. Bij de opstelling van het onderzoekdossier voor dit drieluik was de verbinding: wat is mijn identiteit, ben ik maker, ben ik acteur, ben ik danser? Het is daarom dat ik zo te werk ben gegaan.

Een drieluik van een essay, een dansfilm en een theatertekst; waar komt dat vandaan?

KT: Het is een manier om duidelijkheid voor mezelf te scheppen. Omdat ik zo verscheiden werk, heeft het onderzoek verschillende vormen. De basisvraag was: oké een lichaam op een scène, danser of acteur, wat vertelt dat? In hoeverre bepaalt het lichaam de identiteit? In het begin sprak ik trouwens van identiteit en lichaam; inmiddels is het lichaam een identiteit geworden. Ik wou zowel als maker/speler als schrijver/speler en als docent/speler hetzelfde onderzoeken. Daardoor enerzijds onderzoek naar wat een lichaam daar vertelt en wat de codes zijn van film. Wat een ander medium is dan theater, waar je heel veel tekst nodig hebt omdat je in dezelfde ruimte zit. Terwijl je in film probeert voor beeldtaal te kiezen. Dus: wat vertellen lichamen op een scherm en hoe bepaal ik als maker mijn visie daarop?

Het andere onderzoek was: hoe schrijf je een speltekst zodanig

dat de speler met zachte drang wordt gedwongen naar slechts één manier van spelen, die ook daadwerkelijk een lichamelijke speelwijze als resultaat heeft? Hoe zet de tekst – zonder geschreven regieaanwijzingen – de speler ertoe aan, om met zijn lichaam te gaan spelen?

Dat laatste moet je nog wel testen: de film is gemaakt, het essay en het theaterstuk zijn geschreven, maar

nu moet het nog lukken dat resultaat te krijgen op de scène.

KT: Ik merk wel dat verschillende lezers van de tekst er dezelfde dingen uithalen. Dan klopt het dus wel, denk ik.

Ik ben vertrokken vanuit Phaedra, dat ik hier op school heb gespeeld (*in de rol van Hippolytos, red.*) en dat voor mij een soort oertekst is over lichamelijkeheid en lichamelijke driften. Ik wil dat met mijn wereld confronteren en heb gekozen alle genders om te

draaien, waardoor ik onmiddellijk bij de vraag kwam: hoe praat een vrouw en hoe praat een man? De wijze van beslissingen nemen verschilt, evenals de motieven. Zo kwam ik erop uit dat de theatertekst niet over het verhaal of de situatie moet gaan, maar over de personen. Het gaat over Hippolytos en zo kwam ik uit bij de zoon (*de titel van de theatertekst, red.*).

Voor het derde luik, het essay, had ik me oorspronkelijk een performance voorgesteld, waarbij de lichamen op scène zouden tonen wat voor beeld ik heb van wat een identiteitsloos lichaam is. En in het kader van wat ik doe op het conservatorium, waar ik zoveel lichamen zie en bekijk, drong zich de notie van het identiteitsloze lichaam op: ik moest uitvinden wat je als performer, danser, acteur nodig hebt om oprecht op de scène te staan. Het essay vat het traject samen dat je als performer moet gaan, om tot een identiteits-

loos lichaam op de scène te komen.

Je noemt het essay een werkstuk, wat een tijdelijkheid geeft. Is het een momentopname? Het zou nog kunnen evolueren?

KT: Ja, in de diepte. Het is mijn diepte. Ik noem het een werkstuk, omdat ieder ander die het opnieuw en opnieuw leest het steeds anders kan invullen. Ik denk niet: dit is de waarheid. Het is weliswaar mijn waarheid waarmee ik het in de loop van de tijd kan uitbreiden en zal herdefiniëren, maar ik schrijf niet: je moet het zo doen. Dat is natuurlijk mijn geheim, daarom schrijf ik het zo. Met het werkstuk zeg ik ook: ik heb wel iets te zeggen; het is een bevestiging dat ik iets beteken. Maar ik denk niet dat er een universele manier bestaat. Waar je als kunstenaar ook gevoed wordt, het moet in de juiste omgeving zijn. Ik heb dit geschreven vanuit mijn achtergrond, uiteraard het meest aansluitend bij de pedagogie die in deze dramaopleiding geldt. Ik zie anderzijds dansers of acteurs met een andere achtergrond in wie ik herken wat ik probeer te doen, die in mijn idee passen. Die beheersen op een andere manier hun techniciteit zodanig dat ze alleen maar 'zijn' op scène. Dat is juist wat ik beoog. (*met nadruk*) Het enige dat je kan doen, als maker tegenover uw spelers, als collega samen op een scène is: teruggaan naar wie je bent.

Wat is er bijzonder aan les te geven binnen de school waar je zelf bent opgeleid?

KT: In ieder geval dat het voortvloeit uit de behoefte die ik had toen ik hier studeerde. Ik vind dat er toen te weinig aandacht naar uitging. Ik ben blij dat ik nu met onze studenten kan werken en kan zien dat er, na drie jaar, wel degelijk een verschil is tussen diegenen die mijn lessen hebben gekozen en wie dat niet hebben gedaan. Bijzonder is ook dat ik mijn bijdrage kan leveren aan de evolutie van het nest of de stroom

waaruit ik voortkom. En het is hier bijzonder, omdat het veiliger is voor mij dan in een andere school. Ik moet hier minder ballast wegschrapen; men weet wie ik ben. Een meerwaarde aan lesgeven aan spelers en aan dansers is te ervaren dat het bij beide over hetzelfde gaat; ongeacht of je techniek spreken is of bewegen. Hoe kun je je persoonlijkheid binnen je techniek ontwikkelen? Dat is de opgave. Dus tegen dansers zeg ik: sta eens stil en spreek. Tegen de anderen zeg ik: nu genoeg gesproken, we gaan alleen maar staan. En dat is dan de grote crisis! En ja, die is nodig. Je kunt in een school niet meer doen dan de mensen ervan bewust maken dat acteren of dansen niet is wat je denkt. Het is veel meer dan perfect de acteermethode van Stanislavski of de bewegingsleer van Lecoq te be-

heersen. De verantwoordelijkheid van een performer is zijn eigen identiteit binnen dat vak te zoeken.

Is er daarom aan het eind van de rit geen Oscar te verdienen? Iedereen moet zijn eigen potentieel hebben uitgebaat?

KT: Ja, uiteindelijk moet je in een samenwerking of op een scène heel goed het antwoord weten op: wie ben ik, welke keuze maak ik, op welk moment in mijn leven wil ik dit wel of niet? Het gaat erom altijd terug te komen op je zijn. Ik zie sommige 1ste-jaars dans die beter zijn in een spelproject dan 1ste-jaars acteurs. Dat is omdat ze niet bezig zijn met: ik moet acteur worden. Die denken vanuit hun lichaam: oh, het moet agressief? Die gaan vier keer de trappen op en af, die komen binnen, boenk! tekst en dat zit erop. En je ziet het overal met crossovers: we spreken steeds meer over 'performers'. Dansers en acteurs maken kennis met elkaars technieken om bij zichzelf een opening te creëren, om een gezamenlijke taal te ontwikkelen.

Wat is de winst ervan dat studenten van alle opleidingen sinds vier jaar hier samen zitten?

KT: Dat voor iedereen de finale uitkomst is dat hij een rijker mens is. Dat wat op het diploma staat, danser, acteur, violist, aanduidt dat dat je techniciteit, je palet is. De kwaliteit is dat studenten nu worden opgeleid om te weten wat er aan de hand is en zich in verschillende omgevingen kwalitatief voluit te kunnen inzetten. En dat bespaart ze veel tijd. Ik heb vijf jaar besteed aan de vraag: ben ik nu danser of acteur? Misschien doen zij er minder lang over? Ik wil er vanaf dat mensen, studenten nog steeds bepalend naar me kijken: ik geef ze spellen dus zien ze me als acteur, ik geef ze bewegingsles dus ben ik een danser voor ze. Daar wil ik van af.

Dansers komen misschien eerder tot hun identiteitsbewustzijn, doordat ze niet gehinderd worden

door het ‘taalblok’, tekst of bewegingstaal. Zo kom ik er ook toe dat lichaam identiteit geeft, niet taal. Taal ontstaat uit lichaam: hoe spreek je, hoe sta je.

Zie je in toonmomenten of in andere lessen terug wat jij bij studenten wil aanraken?

KT: Ja, ik zie bij studenten die mijn lessen nog niet hebben gevolgd een ongelooflijk verschil in elementaire dingen. Ik ben wel trots op dat onderscheid, maar ik ga eens vragen in een jury of speldocenten het opmerken. Dat wil ik wel weten: vinden ze dat de kwaliteit van het spel erdoor omhoog gaat? Ik denk van wel.

Een reden waarom ik de film heb gemaakt met mensen van het conservatorium is dat die het best kunnen incorporeren waarvoor mijn taal staat. Ze kunnen zeggen: gij wilt groen, ik geef u groen. Maar ze kunnen nog veel meer. Ze zeggen: laten ons onze puzzelstukken samenleggen. Het zijn voor mij ‘vollere’ performers.

What's next? Waar zie jij je als performer over vijf jaar?

KT: Ik hoop dat men mij niet meer in een categorie plaatst. Daar wil ik van af. Ik wil dansvoorstellingen doen en ook teksttheater spelen; dat is zo lang geleden. Kijk, ik wil altijd uitvoerend werk doen en tegelijk schrijven, lesgeven; altijd iets aan het maken zijn en tegelijk ook zacht kabbelend iets uitbroeden.

Ik heb veel ballast losgelaten; daarom heet de publicatie ook *Cut the crap*. Ik heb heel veel goede, nieuwe mensen ontmoet. Dit drieluik is de bevestiging dat ik weet wie ik ben en waarvoor ik sta.

Foto: Frederik Beyens

Over Karel Tuytschaever

Na zijn studies aan de acteursopleiding van het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen bij Dora Van der Groen (2007), is Karel Tuytschaever als acteur en danser betrokken bij een groot aantal producties in het theater, op tv en in (korte) films. Hij wordt docent aan het conservatorium van Antwerpen, waar hij speltraining geeft aan de dansers en bewegingstraining aan de acteurs, zangers en woordkunstenaars. Hij begeeft zich als geen ander op de snijlijn van deze twee takken binnen de uitvoerende kunsten.

Daardoor en daarnaast ontwikkelt Karel als maker een eigenzinnig parcours. Al tijdens het laatste jaar van zijn acteursopleiding startte hij zijn onderzoek naar ‘naakt, intimiteit en erotiek in de kunsten’ – een onderzoek dat hem de afgelopen jaren inspireerde tot het maken van een installatie, dansstukken, twee theaterteksten en een muziektheatervoorstelling. Een onderzoek ook dat onmogelijk kan worden losgekoppeld van zijn eigen persoonlijke vragen en ervaringen.

<http://www.kareltuytschaever.be>